

Синах А.О.
adam-leviafun@i.ua
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії
факультету іноземної філології та соціальних комунікацій
Сумського державного університету
м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМА ІСТИННОСТІ ТА РАЦІОНАЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВІ ТЕЇСТИЧНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ

Зараз актуальними є дискусії щодо об'єктивності і існування істини. Релятивісти стверджують, що ми не можемо говорити, що щось є остаточно істинним. Під «істиною» тут розуміється просто «судження, яке є істинним». Це може бути підхід Маркса, згідно до якого нас радше цікавлять економічні вигоди, що визначають наші переконання, замість раціональних і об'єктивних причин. Або підхід Фрейда, де це можуть бути в цілому будь-які вигоди, що забезпечують вдоволення наших бажань. Або підхід Ніцше, де воля до влади витісняє істину в людині. Хибність будь-якого з цих підходів у тому, що вони самі себе спростовують, бо якщо всі переконання нам нав'язані чимось, то й саме це переконання – «всі переконання нам нав'язані чимось» є нав'язаним переконанням, а тому не істинним, що доводить те, що не всі переконання нам нав'язані. Більш строго цей аргумент сформульований у Томи Аквінського: «Крім того, існування істини самоочевидно. Бо якщо хтось заперечує існування істини, той, означає, допускає, що істини не існує; але якщо істини не існує, то твердження «істини не існує» – істинне; таким чином, навіть якщо тільки одне будь-яке твердження є істинним, то істина існує» [1, 21].

З цих аргументів можемо зробити висновок, що є можливість вважати якісь з суджень істинними. Проте, як відрізнити істинне від неістинного. На перший погляд, відповідь очевидна: єдине, що ми маємо, що хоча б трохи дає можливість не помилятися – це мислення, раціональність. Це спільний майданчик для всіх людей. Та тут є одна з проблем, якщо ми все доводимо за допомогою раціональності, то інтелектуально чесним буде довести і раціональність раціонально. А це здається абсурдним і неможливим. **Раціоналізм виявляється ірраціональним** та, як і будь-що інше руйнується. Емпіризм – не емпіричний, сцієнтизм – не сцієнтичний, суб'єктивізм – не суб'єктивний. Будь-який такий погляд виглядає як перехідник, виделка якого ввімкнена у свою ж розетку. Кожний з цих систем не вистачає зовнішнього гаранта. Це можна пов'язати з теоремою Геделя про неповноту, як відомо, Гедель математично довів, що не існує замкнутих аксіоматичних систем, тож будь-який з описаний поглядів є, по суті, вірою, що не будується на доказах. Та це теж цікаво, бо математика є теж такою системою, тому його висновок скоріше просто очевидний, аніж строго філософськи доведений.

Використана література:

1. Фома Аквинский. Сумма Теологии / [Пер. с лат. С. Еремеева и А. Юдина]. – Киев: Ника-Центр, Эльга; Москва: Элькор-МК, 2002. – Т. I. – 560 с.